

la MERCÈ 2016

PREGÓ DE LES FESTES

Javier Pérez Andújar

Saló de Cent, 22 de setembre de 2016
Ajuntament de Barcelona

PREGÓ DE LES FESTES DE LA MERCÈ 2016

Javier Pérez Andújar

Saló de Cent, 22 de setembre de 2016
Ajuntament de Barcelona

Moltes mercès, alcaldessa.

Bona tarda, *bonsoir*, *buenas tardes* i bones festes de la Mercè a totes les autoritats, a tota la gent sense autoritat i a tots els desautoritzats en general.

I bones festes de la Mercè a Barcelona, que aquest desembre passat la UNESCO va nomenar Ciutat de la Literatura.

I, per tant, bones festes de la Mercè a les dones i als homes que es graten les butxaques i per això llegeixen llibres de butxaca, i que encara llegeixen diaris de paper i revistes amb grapes, contes de fades, enciclopèdies il·lustrades, còmics de superherois i novel·les gràfiques, cartes dels bancs, fanzins, fulls de mà d'antres clandestins, fullets i prospectes, fascicles col·leccionables, pamflets redemptors, opuscles erudits i totxos d'amics (són els pitjors).

Que escriuen per encàrrec o sense que ningú els ho demani, que publiquen el que escriuen o que s'ho guarden per a ells, que lluiten per publicar, i senten que és una ensarronada i que no té sortida, que tradueixen immersos en el ritme del teclat, que corregeixen amb les puntes dels dits tacades de tinta, que maqueten com els gats, amb un ratolí a la mà.

Que editen a les taules dels restaurants, i quan escullen a la carta es refereixen a la carta d'acomiadament, que van a l'oficina de l'agent literari amb gavardina d'agent secret, que quan imprimeixen causen molt bona impressió, que enquadernen, que distribueixen... i reparteixen en tots els sentits.

Que llegeixen a casa seva i a les biblioteques públiques i es passegen el dia de Sant Jordi, que retransmeten per Twitter totes les presentacions, que surten a las fotos de tots els premis literaris, que compren i venen llibres a les llibreries, a les papereries, en fires i mercats ambulants, a les estacions de tren i als aeroports.

Que guarden retrats de Mary Santpere i de Cassen, i que col·leccionen novel·letes de quiosc.

I bones festes de la Mercè a les escriptores i escriptors que van haver de renunciar a la seva identitat per poder publicar aquestes novel·les populars. Que van ser obligades i obligats a prescindir del seu nom de veritat, i llavors per a la literatura nascuda de Barcelona es van dir:

Curtis Garland, Silver Kane, Frank Caudett, Peter Debry, Marcus Sidereo, Clark Carrados, Ralph Barby, Lou Carrigan, Mortimer Cody...

Noms de gent de la nostra ciutat.

I bones festes de la Mercè a les escriptores que no solament van ser obligades a renunciar al seu propi nom, sinó que a més van ser condemnades a ocultar la seva condició de dona, perquè, a sobre, s'havien de posar pseudònims masculins. Eren escriptores de gènere en tots els sentits.

Dones de Barcelona que escriuen novel·les de ciència-ficció. Com Maria Victòria Rodoreda, que va néixer al Berguedà, però això no importa perquè quan ho va fer era molt petita.

Maria Victòria Rodoreda..., que va signar les seves novel·les de fantàcia, de l'Oest, d'espionatge i de terror utilitzant una pila de pseudònims, una pila de signatures, tot..., excepte el seu nom de debò.

I bones festes de la Mercè a les dones de Barcelona, com Purita Campos, que va estudiar a la Llotja i va dibuixar les historietes més llegides a tot el nostre món, i per això la seva sèrie es titulava *Esther y su mundo*.

Bones festes a tota la gent de Barcelona que ha donat el millor de si mateixa, amb tot allò que estimava i tot allò que sabia fer, perquè els quioscos estiguessin plens a vessar d'aventures, perquè en la vida hi hagués un lloc per poder seure a llegir una estona.

A la gent que ha fet tebeos i revistes d'histories, i als quiosquers i a les quiosqueres que els han penjat amb pines d'estendre la roba, perquè la lectura s'estenia als quioscos, i per això Italo Calvino deia que calia llegir estès.

Barcelona és la ciutat dels quioscos i la ciutat de les revistes.

Ara, els pocs quioscos que han sobreviscut al canvi climàtic (l'únic canvi real que s'ha produït en els últims temps) van caient d'un en un. Ara, els quioscos de la Rambla gairebé no venen revistes, ni diaris, ni molt menys llibres; no mostren el que diu la ciutat, sinó que ensenyen una imatge tronada de la ciutat en un clauer, o decorant un cendrer. En diuen records, però són el primer que s'oblida a les papereres dels hotels.

El quiosc ha estat la memòria del poble, el quiosc ha estat la llibreria del pobre, el quiosc ha tingut enganxada a la seva xapa l'autenticitat del carrer.

Bones festes de la Mercè al quiosc de la plaça de Castilla amb Tallers, que va mantenir fins que va poder el tendal amb el logotip d'El Paps davant l'edifici on hi havia la revista. Al seu tendal amb serrell, com de catifa voladora, hi havia gravada una escena d'aquesta història bèstia i sagnant de Barcelona.

Aquells dibuixants satírics, Ivá, Já, Usero, l'Avi, Óscar, Gin..., l'equip d'El Paps fent humor polític i neurastènic a tot drap, i la bomba que els va posar la ultradreta i que es va endur la vida d'un conserge. Deixeu-nos riure en pau.

Barcelona, la ciutat dels quioscos i dels papers passatgers:

L'Esquella de la Torratxa, El Be Negre, Mirador, Cairo, Star, Por Favor, Ajoblanco, El Viejo Topo, Mientras Tanto, Serra d'Or, Fotogramas, Casablanca, L'Avenç, Destino, Camp de l'Arpa,

El Ciervo, Quimera, Archipiélago, Barrabás, Vibraciones, Rockdelux, Ruta 66 - Popular 1, Tretzevents, Cavall Fort, Mata Ratos, Lily, Mortadelo, Tío Vivo, Din Dan, Tele/Estel, Karma 7, Butifarra!, Interviú, Makoki, Cimoc, Creepy, Vampus, El Jueves, Super Pop..., Pulgarcito.

Bones festes al Gordito Relleno, que sortia al *Pulgarcito*. El Gordito Relleno representava el bonàs que sempre fica la pota. Una altra manera de ser barceloní.

I bones festes de la Mercè al seu creador, el barceloní Josep Peñarroya, que va néixer a Forcall, Castelló.

Peñarroya va morir fa molts anys; però se li poden deixar unes flors o uns llapis de colors al cementiri de Sant Andreu. Sobre la làpida hi ha gravat el famós requadre amb què signava les seves pàgines, i també hi ha una inscripció que diu: «Josep Peñarroya, ninotaire».

Bones festes de la Mercè als ninotaires i dibuixants, als homes i dones que van entintar historietes, les van acolorir i les van retolar deixant-hi la vista a canvi d'un sou miserable, gent de Barcelona creant cultura popular.

Per exemple, la cultura popular de Bruguera, que va recórrer la ciutat, i la bola del món sencera, dins les furgonetes de repartiment que baixaven pels vessants del Coll des del capdamunt del barri de Gràcia, on hi havia la seva seu.

La factoria Bruguera, nau capitana de la cultura popular barcelonina, i nau capitana de l'explotació de l'home per l'home i de la lluita del creador per defensar els seus drets d'autor.

La cultura popular a Bruguera naixia de l'explotació del treball i de la felicitat de la lectura. Com tota la cultura popular.

Bones festes de la Mercè a les guionistes i escriptores, i als guionistes i escriptors, com per exemple Víctor Mora, que va ser el pare del Capitán Trueno, de Jabato, del Corsario de Hierro.

Antifranquista, comunista, exiliat, escriptor, traductor, i totes aquestes coses que sap fer la gent de Barcelona.

Bones festes a Escobar. Vull dir a Josep Escobar, que es va criar a Granollers, i vull dir a Manolo Escobar, que es va criar a Las Norias de Daza (un barri d'El Ejido); però això no importa, perquè, quan ho van fer, tots dos eren molt petits. Hi ha moltes formes de ser de Barcelona, i cada Escobar ho és a la seva manera.

Manolo Escobar va arribar sense res del poble i es va fer multimilionari cantant nades i pasdobles, i ara té, al barri de la Salut, a Badalona, al mateix carrer on va viure, una estàtua de mida natural (la mida natural és a la mida el que el iogurt natural és al iogurt).

D'altra banda, Josep Escobar va arribar sense res d'una guerra i de les seves presons, i també es va fer milionari, però de lectors. Va dibuixar, entre altres personatges, Zipi y Zape, Petra i Carpanta, el pobre més ganut del món, i no té cap estàtua, tot i que sí que li van dedicar un carrer... a Granollers.

A Barcelona, Josep Escobar va viure al barri de Sant Gervasi, prop de la parròquia dels sants Gervasi i Protasi, i per això l'amic de Carpanta es diu Protasio. També hauria estat bé que en Carpanta es digués Gervasio.

Bones festes de la Mercè a la família Cebolleta. Sortiran dels tebeos de Barcelona una pila de paraules que tothom utilitzarà. Sortiran de Bruguera expressions tan conegudes com: «explicar batalletes igual que l'avi Cebolleta», que és el que feia aquest personatge de Vázquez.

Manuel Vázquez, que, com el seu mateix nom indica, va néixer a Madrid, però això no importa perquè quan ho va fer era molt petit. Sense el gran Vázquez ens hauríem perdut a Barcelona ser llegendaris a la part canalla dels tebeos.

Bé, després van venir els del *Vibora*. Ningú com ells va dibuixar i explicar la duresa de la Barcelona dels anys vuitanta. Al final, van acabar fent de cartellistes per la ciutat. Ep!, que no he dit carteristes. Vull dir que van acabar dibuixant els cartells de les

festes de la Mercè. El cartellisme és un dels oficis més bells del món.

Bones festes a la paraula tebeo en persona, que va néixer en un taller litogràfic del carrer d'Enric Granados. L'any que ve serà el primer centenari d'aquest gran esdeveniment.

I, per descomptat, bona Mercè per a la senyora Rosa Segura, veïna del Guinardó, que va ser secretària de redacció de la revista TBO i que amb molts esforços es va autoeditar un llibre amb els seus records, la memòria d'aquells dibuixants, dels seus lectors i dels subscriptors que trucaven a la redacció. Després, una petita editorial d'aquí l'hi va rescatar, i el va publicar amb més mitjans i més distribució. Així és la gent de Barcelona.

Bones festes de la Mercè a José Cabrero Arnal, el dibuixant que va crear en Pif, el gos més popular del còmic francès.

José Cabrero Arnal va néixer a Osca, i de jove també va ser veí del Guinardó..., fins que va esclatar la guerra.

Aleshores va defensar la República, però va perdre, va haver de fugir i es va convertir en un refugiat. Després el van tancar al camp d'extermini de Mauthausen, i hi va sobreviure dibuixant caricatures pornogràfiques per als seus guardians nazis, i quan el van alliberar va passar la resta de la seva vida a l'exili. Dibuixar és una cosa molt seriosa.

Bones festes a la *Família Ulises*. Una família d'àvia i gos, i amb cotxe per anar a estiuajar. Sempre gent de Barcelona. Però és que Barcelona està feta de la seva gent.

I bones festes al seu creador, el dibuixant menorquí Marino Benejam.

I, per descomptat, bona Mercè al senyor Josep Maria Blanco, que va continuar dibuixant la *Família Ulises* quan es va retirar Benejam, i que no la voler signar mai per respecte al seu mestre. Aquest any Blanco ha complert els 90, i ha estat guardonat amb el Gran Premi del Saló Internacional del Còmic de Barcelona.

Blanco amb el seu bigoti blanc, d'antic senyor de Barcelona.

Barcelona ho ha estat tot en el temps: desert i Avinguda de la Llum, rosa de foc i plor de passió, la pell freda i la pell cremada.

Tot Barcelona està ficada dins els seus tebeos. Ens l'han mostrada els seus repartidors de furgoneta, com *Manolón, conductor de camión*, creació del dibuixant Raf, un altre senyor de Barcelona.

Els periodistes de Barcelona hi són en el repòrter Tribulete de Cifré pare; i els senyors amb ulleres i barret, hi són als dibuixos de Cifré fill; i les senyores de negre, en la Doña Urraca de Jorge; i els senyors de negre, a les aventures d'*Ot, el bruixot* de Picanyol; i els seus guàrdies urbans, a les vinyetes de Coll; i els seus terrats, a les vinyetes d'Ibáñez; i els seus bars populars, a la taverna galàctica de Beà; i els cunyats dropos i els concos de molt bona planta, en Segura; i les noies modernes amb tocadiscos, en Nadal, que ha mort aquest any; i les polleries i les botigues d'ous, sense voler ofendre, a Anarcoma de Nazario; i el fotimer de la gent, a les multituds d'Opisso.

Gent de Barcelona que es busca la vida i es fica en embolics, perquè a la ciutat s'hi ve a fer això, i no a estar-se quiet. Pot ser que estiguem parats, però mai quiet.

I si no, pregunteu a l'inquiet Onofre Bouvila per què va venir a la ciutat dels prodigis.

Barcelona és una ciutat escrita amb la cal·ligrafia dels somnis, amb les lletres que surten del fum de les fàbriques, tallada amb diamant a cadascuna de les seves places sobre les quals volen els ocells de Bangkok. A cada pensió de la ciutat, un Sinatra ha vessat whisky sobre el seu amic mort.

Bones festes de la Mercè a la Barcelona amb urpes d'astracan. Als reis oblidats en la primera memòria. Als bards a les seves taifes. Barcelona immersa per sempre en el temps de les cireres, en les balades del dolç Jim. Per tots els carrers de Barcelona s'ha ballat la conga que duu al triomf. Barcelona, ciutat de cavallets i de mamífers.

Barcelona és la ciutat dels llibres. Els llibres que reclamen el seu dret etern a la lectura a les parades del mercat de Sant Antoni o amuntegats al terra dels Encants.

Barcelona és una ciutat on les editorials no moren mai. Com la vella Montaner i Simon, la seu de la qual al final es va convertir en seu de la Fundació Tàpies igual que un llamp que no cessa.

Barcelona, penya-segat de l'edició contra el qual rompen generacions de lectors, d'onada en onada.

Llegir a Barcelona és de pobres. Les sales de lectura de les nits de Barcelona, la tele encesa mentre els companys del metall afinaven el seu heavy-metal als barris, i els companys de la fusta ens contemplaven des de l'altra vorera de la Via Laietana. Barcelona laietana, país dels lacets amb un zoo de paper infantil al cor del barri xinès.

Bones festes de la Mercè a les pedres del carrer de la Llibreteria. Barcelona és una ciutat de llibres des del principi de la seva història, per això, al seu antic Barri Gòtic, un carrer duu el nom d'aquesta passió congènita.

I també bones festes al carrer del Call, a la vella jueria, on hi va haver la impremta de Sebastià de Cormellas, que és la que diuen que va inspirar Cervantes per escriure la trobada del Quixot amb l'impressor barceloní.

I bones festes als savis, al professor Martí de Riquer afirmant molt seriós que no hi ha més cera que la crema.

Cervantes cremant en la nit de l'escriptura amb el front descansant sobre la mà.

La trobada entre el Quixot i el seu impressor va tenir lloc, explica Cervantes, quan passejant pels carrers de la ciutat: «alzó los ojos don Quijote y vio escrito sobre una puerta, con letras muy grandes: Aquí se imprimen libros».

Però, què explica Cervantes que es va trobar el bon *hidalgo* manxec en aquesta impremta de Barcelona? Doncs, que imprimien una edició pirata de les seves aventures! Sempre ha estat així. La pirateria. Els pirates.

Barcelona, ciutat de pirates assaltada des de l'aire per un poti-poti d'ones pirates.

Bona Mercè a Ràdio PICA, a Ona Lliure, a La Veu Impertinent de la Verneda, a Ràdio Bronka, a Contrabanda... Els escriptors i els locutors són gent de veu i de paraula. Barcelona, ciutat de prop de tres milions de veus, que coregen «¡Van a por nosotros!» citant els clàssics polipoètics.

Bones festes a les veus del carrer i als altaveus dels cinemes retronant en la foscor. A la veu immortal de Constantino Romero vibrant-nos al pit, fent-nos sentir com un Clint Eastwood, o com un replicant sota la pluja o com un Darth Vader que tornarà en metro a la seva galàxia.

Una veu doblada és una veu de reestrena. A Barcelona hem estat als barris carn de reestrena. Constantino Romero, un altre senyor de Barcelona, que va néixer a Albacete, però això no importa perquè quan ho va fer era molt petit.

Constantino Romero ens el va arrabassar l'ELA, una de les malalties més terribles. Les anomenen *malalties rares*, però el més rar són les ajudes per lluitar-hi en contra.

La veu dels cinemes que arriba des del més enllà fins a les nostres vides de sessió contínua. La sessió contínua de viure als barris de Barcelona.

Els blocs, els túnels, les places. La gent dels barris que construeixen l'estat de benestar amb les seves pròpies mans perquè per alguna cosa eren mà d'obra. Bones festes de la Mercè a tots ells.

Obreres i obrers, modestos comerciants, mestres d'escola... Dones i homes convertint un descampat en un ambulatori amb la força de la lluita veïnal, que es van enfrontar a les excavadores, que

van tallar els carrers amb la mateixa decisió amb què a l'estiu es talla una barra de gelat...

Treballadores i treballadors, la gent de Barcelona que després d'esgotar-se a les cadenes de muntatge, en el rebruny de les fàbriques..., encara troba forces en la seva pròpia pobresa per convertir la vida en democràcia. No els oblidem.

Els solars, les rates corrent, els bassals quiets, les vies del tren, els polígons, la política clandestina a la rebotiga d'algú que té una ferreteria, la camisa grisa amb el nom de la fàbrica gravat en el butxaca, l'entrepà a la mà.

Les obreres i els obrers de Barcelona quan alçaven el puny aixecaven el bocata perquè un és només el que és. La seva manera de caminar, la seva feina, el seu entrepà. Barcelona, ciutat de tebeos i de fàbriques, ciutat així de diferents tipus d'entrepà.

Bones festes als gossos de carrer de Barcelona. A la banda dels Correa, a la banda dels Cadenas. A la Barcelona sense sort, sense dret a la sort. La gent tancada a la garjola de Can Brians, de Quatre Camins, de Wad-Ras, de la Model, a qui quan van començar les retallades d'aquesta maleïda crisi el primer que els van retallar va ser el berenar que els donaven i, a sobre, els van apujar els preus de l'economat.

La ràbia de Barcelona, el rock-and-roll, el punk d'Último Resorte, Desechables, Sentido Común, Frenopàticss, Desperdicis Clínic, l'Odi Social...

Bones festes de la Mercè a les xavales i els xavals que hi van deixar la pell vius perquè Barcelona fos també una ciutat punk, i ara el punk és un reclam per a exposicions, i ells viuen (els que encara queden) a l'ombra d'una història, la seva pròpia, de la qual se'ls ha expulsat. Ja no els deixen ni tocar al carrer.

El rock-and-roll dels barris. La penya dels barris de Barcelona escoltant la Banda Trapera del Ríu a tot drap.

Els blocs verds, les tres xemeneies, la planta asfàltica del Verdum, paisatges de civilitzacions desaparegudes que no van a estar mai entre aquests records de la ciutat que es venen a la Rambla, però que no podem oblidar, que no oblidem perquè seria traïr les persones que es van jugar la vida al carrer, a la feina, a les vagues..., i la van perdre.

El carrer de Manuel Fernández Márquez, que travessa tot el litoral de Sant Adrià de Besòs davant la fàbrica on va ser assassinat pel franquisme. El Llobregat. El Besòs. La Barcelona dels rius i la Barcelona dels Rius. Una altra saga.

Per més que ara vulguin desmantellar aquests paisatges de la memòria obrera, la gent de Barcelona no es deixarà desposseir del dret de ser de Barcelona, cadascú a la seva manera.

Des del més discriminat dels barris fins a les residències més privilegiades, tota la gent de Barcelona hi cap, a Barcelona.

Bones festes de la Mercè a la gent de Barcelona que vol ser-ho, però no la deixen i la segreguen i l'amunteguen en un Centre d'Internament d'Estrangers, i a les persones que en comptes de catifa a casa tenen manta al carrer.

Tota la gent de Barcelona hi cap als barris de Barcelona. Els barris de Barcelona desfilant al so de la rumba catalana de Gato Pérez, que va néixer a Buenos Aires, però això no importa perquè quan ho va fer era molt petit.

Els barris de Barcelona *tocando las palmas* i assenyalant-se a ells mateixos quan els anomena el Gato a la tornada de la seva *Rumba de Barcelona*, que diu:

«Somorrostro, Bon Pastor,
Hostafrancs, la Guineueta,
Sans, Carmelo, Guinardó,
Poble-sec, Barceloneta.

Meridiana, Hospitalet,
Sant Adrià, Verdum, Roquetes,
Valle Hebrón, Les Corts, Sagrera,
Horta, Coll, Trinitat Vella.

Camp de l'Arpa, Montjuic,
Born, la Mina i Sant Andreu,
el Morrot per allà Can Tunis,
Zona Franca i Poblenou,
Santa Eulàlia, Casc Antic,
Clot, el port i la Verneda.

I Gràcia, rei de tots els barris, de la festa i del sabor.»

No es va deixar ni un barri, el Gato..., i si se'l va deixar, ara mateix
és aquí. Així doncs, només em falta acomiadar el pregó dient:

Barcelonins del món, uniu-vos! Visca la festa major!

**Ajuntament
de Barcelona**